

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp

Uitkomsten van het onderzoek naar ondermijnende criminaliteit in de amateursport in Rotterdam en de regio.

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Op 23 juni 2021 bent u schriftelijk geïnformeerd (21bb849) over de voorlopige bevindingen van het onderzoek naar ondermijning in de amateursport is daarnaast aangegeven dat u in het vierde kwartaal van 2021 geïnformeerd wordt over de definitieve onderzoeksresultaten.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Tijdens de raadsvergadering van 7 november 2019 is de motie "Voorkom criminele invloed binnen Rotterdamse sportclubs"(19bb23213) aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om een analyse te verrichten met betrekking tot de (vermoedelijke) omvang van criminele inmenging binnen Rotterdamse sportclubs en hierover te rapporteren aan de gemeenteraad. Daarnaast is in diezelfde vergadering toegezegd om het Regionaal Informatie-en Expertisecentrum (RIEC) (19bb23698) te vragen om een analyse te laten verrichten naar criminaliteit bij (amateur)voetbalclubs en ook hierover te rapporteren naar de gemeenteraad.

Met deze brief bieden wij u het onderzoek aan en wordt u geïnformeerd over de onderzoeksresultaten, de (mogelijke) aard en omvang van ondermijning in het Rotterdamse amateurvoetbal en de maatregelen die het college treft om criminele inmenging te voorkomen en tegen te gaan.

Inleiding

Sport is maatschappelijk gezien van grote betekenis. Het zet mensen aan tot bewegen, draagt bij aan een gezonde levensstijl en bevordert ook de sociale cohesie in de wijken. Sport wordt voor een groot deel beoefend in verenigingsverband. Ruim vier miljoen mensen zijn lid van tenminste één sportvereniging. De amateursport in ons land kenmerkt zich door vrijwilligers en dat geldt ook voor de bestuurders. De bestuurders en andere vrijwilligers tonen

veelal een tomeloze inzet, onder andere door via sponsoring geld binnen te halen. Maar zij zijn zich mogelijk niet altijd bewust van zaken zoals ondermijning en kunnen op dat punt kwetsbaar zijn.

Het RIEC Rotterdam heeft in samenwerking met de gemeente Rotterdam bureau BEKE, de VU Amsterdam en Dialogic verzocht dit fenomeen nader te onderzoeken en om een handelingskader op te stellen. De opdracht is te onderzoeken wat de aard en vermoedelijke omvang is van criminele inmenging of ondermijning in het amateurvoetbal in de regio Rotterdam en binnen de gemeente Rotterdam. Het onderzoek heeft een landelijk vertrekpunt qua data en zoomt vervolgens in op de regio Rotterdam (politie eenheid Rotterdam) en specifiek Rotterdam.

Kanttelingen bij het onderzoek

Alvorens in te gaan op het onderzoek en de resultaten, moet worden opgemerkt dat tijdens het onderzoek duidelijk werd dat over criminele inmenging in de amateursport weinig bekend is. De literatuur is schaars en er is (binnen de overheid) weinig data.

Van alle sporten komt het amateurvoetbal in de onderzoeksbronnen het meest frequent naar voren als kwetsbaar voor criminele inmenging. Daarnaast worden onder andere de vechtsport, paardensport, tennis en hockey genoemd. De selectie van de onderzochte amateursporten in het onderzoek, is mede gebaseerd op wetenschappelijke literatuur. Na overleg met de gemeente Rotterdam en de Stuurgroep RIEC (waaraan onder andere politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst en gemeenten deelnemen), is er aanvankelijk voor gekozen om onderzoek te doen naar het amateurvoetbal, de amateur paardensport en de amateur vechtsport. Daarbij lag de focus in de paardensport op de disciplines dressuur en springen, en voor de vechtsport op kickboksen en boksen. Later bleek echter met betrekking tot de paarden- en vechtsport onvoldoende data beschikbaar te zijn voor nader onderzoek. Daarom heeft dit onderzoek zich verder gericht op het amateurvoetbal.

Niet alle misstanden binnen de amateursport zijn vormen van ondermijning. Ook binnen verenigingen zijn mensen actief die niet opereren binnen de georganiseerde criminaliteit, maar die wel handelingen verrichten die illegaal en/ of onwenselijk zijn. Te denken valt aan de lokale ondernemer die de shirts of spelers zwart betaalt. Soms betreft het gedragingen die historisch gezien zo gegroeid.

Het onderzoek

Het onderzoek is voornamelijk gebaseerd op landelijke data, maar ziet uiteindelijk toe op de regio Rotterdam (politie eenheid Rotterdam) en daarbij is nadrukkelijk gekeken naar het geografisch gebied van de gemeente Rotterdam. De vraagstelling in het onderzoek was driedig.

1. Wat is de aard en omvang van criminele inmenging c.q. ondermijning in drie vormen van amateursport in de RIEC-regio Rotterdam in het algemeen en in de gemeente Rotterdam in het bijzonder?

2. Wat zijn de concrete risico's van criminele inmenging c.q. ondermijning voor de amateursport?
3. Wat zijn de belangrijkste handelingsperspectieven naar aanleiding van deze risico's?

De indicatoren die mogelijk duiden op ondermijning in de sport, zijn in kaart gebracht. Dit is gebeurd aan de hand van wetenschappelijke literatuur, interviews en rapportages vanuit diverse relevante partijen over ondermijning in de sport, waaronder politie, Openbaar Ministerie en de gemeente Rotterdam. Deze indicatoren zijn vertaald naar 25 variabelen die betrekking hebben op de achtergrond van een sportvereniging, de structuur van een vereniging (zoals het bestuur), de prestaties en de omgeving van een vereniging (locatie en misdaadcijfers in de wijk). Vervolgens is een analyse verricht op informatie uit diverse open bronnen, zoals het CBS, Kamer van Koophandel en het Kadaster. Dit mede omdat binnen de overheid onvoldoende (betrouwbare) informatie beschikbaar is. Op basis van de informatie uit de open bronnen en de variabelen, is een landelijk model opgesteld om daarmee de kans op criminele inmenging/ondermijning binnen een amateursportvereniging te kunnen inschatten. De data zijn na afronding van het onderzoek door de onderzoekers verwijderd en vernietigd.

Onderzoeksresultaten landelijk, regio en Rotterdam

De onderzoeksvraag is wat de aard en vermoedelijke omvang is van criminele inmenging of ondermijning in het amateurvoetbal in de regio Rotterdam in het algemeen en in de gemeente Rotterdam in het bijzonder. De onderzoeksresultaten zijn vertaald naar drie categorieën waarin een amateurvoetbalclub op basis van de uitkomsten kan worden ingedeeld: rood (ondermijning waarschijnlijk), oranje (kans op ondermijning) en groen (ondermijning is onwaarschijnlijk).

De rode clubs hebben met betrekking tot de 25 variabelen eenzelfde soort profiel als sportclubs waarvan bekend is dat er daadwerkelijk ondermijning heeft plaatsgevonden. Dit betekent niet dat bij de rode verenigingen daadwerkelijk ondermijning plaatsvindt of gaat plaatsvinden. De rode clubs zijn echter wel de clubs waar de kans op ondermijning het grootst is. Andersom: de groene clubs delen weinig eigenschappen met de clubs waar ondermijning plaatsvindt. Dit betekent niet dat hier geen ondermijning kan plaatsvinden. De kans dat hier ondermijning plaatsvindt, is echter gering.

Landelijke bevindingen

Van de 1.404 Nederlandse amateurvoetbalclubs vallen circa 44 sportverenigingen in de rode categorie. Dat zou betekenen dat bij ruim 3% van alle amateurvoetbalverenigingen in Nederland er een *gerede kans bestaat dat er sprake is van ondermijning*. Circa 1.177 verenigingen zijn na de analyse in de groene categorie ondergebracht. Dat zou betekenen dat er bij 84% van de amateurvoetbalverenigingen *de kans zeer klein is dat er sprake is van ondermijning*. De resterende 13% vallen in de oranje categorie, de situatie waarin er een kans op ondermijning bestaat.

Bevindingen regio Rotterdam

De situatie in de regio Rotterdam wijkt af van het landelijk gemiddelde. Er zijn bijna twee keer zoveel gevallen waarbij waarschijnlijk kans op ondermijning bestaat als in het landelijke beeld (6% versus 3%). Hierbij moet wel worden aangetekend dat het in absolute termen om kleine aantallen gaat. En het percentage gevallen in de regio met een "kans op ondermijning" (oranje, 23%) ligt beduidend hoger dan in het landelijke beeld (circa 13%), ook in absolute aantallen.

Bevindingen gemeente Rotterdam

Binnen de regio Rotterdam is er een sterk verschil tussen de gemeente Rotterdam en de overige gemeenten. Terwijl in de overige gemeenten de kansen op ondermijning kleiner zijn dan de landelijke gemiddelden, liggen ze in de gemeente Rotterdam boven deze landelijke gemiddelden. Overigens betekent dit niet noodzakelijkerwijs dat het beeld in de gemeente Rotterdam afwijkt van dat van andere grote gemeenten. De vijf amateurvoetbalverenigingen waar de kans op ondermijning groot is, zijn gevestigd in Rotterdam.

Samenvattend – zie tabel 3.6 op pagina 77 van de rapportage – is bij 12,5% van de amateurvoetbalverenigingen in Rotterdam de kans op ondermijning waarschijnlijk. 37,5% van de verenigingen is kwetsbaar voor ondermijning en bij 50% van de amateurvoetbalverenigingen is de kans zeer klein dat sprake is van ondermijning.

Het gaat bij de vijf rode verenigingen concreet om verenigingen waar veel wisselingen in het bestuur hebben plaatsgevonden, er (mogelijk crimineel) geld beschikbaar lijkt om betere spelers te kopen waardoor men in korte tijd beter presteert, en in een periode van drie jaar diverse keren promoveert. Tot slot valt op dat de rode verenigingen in een omgeving liggen waar relatief veel wapen- en drugsdelicten plaatsvinden.

Conclusies

Ondermijning bij amateurvoetbalverenigingen is een aannemelijk risico gebleken. Maar er zijn geen indicaties dat sprake is van een groot aantal gevallen van ondermijning, althans niet in het amateurveldvoetbal in Rotterdam en de regio. Daarnaast staat, zoals eerder vermeld, niet vast dat bij de rode verenigingen daadwerkelijk sprake is van ondermijning. De gevallen waarbij er een kans op ondermijning is, concentreren zich niet alleen in grootstedelijke gebieden maar komen in heel Nederland voor. De situatie in de regio Rotterdam wijkt in negatieve zin wel af van het landelijke beeld. In deze regio lijken amateurvoetbalverenigingen relatief vaker kwetsbaar voor ondermijning. Maar dit onderzoek zegt niets over de integriteit van het amateurvoetbal in zijn algemeenheid. De amateursport is van grote betekenis voor de samenleving en de genoemde risico's vragen daarom om aanvullend beleid en aandacht vanuit de overheid

Vervolgaanpak

De gemeente Rotterdam faciliteert de (amateur)sport actief. En met de inzet van Rotterdam Sportsupport en het Sportbedrijf Rotterdam onderhoudt de gemeente een nauwe band met de sportverenigingen en wordt de sportsector ondersteund. De gemeente kan in samenwerking met deze organisaties en samen met de sportsector (de Rotterdamse sportverenigingen en de sportbonden) zelf, een

belangrijke signalerende functie met betrekking tot criminele inmenging vervullen, en tevens de risico's op ondermijning terugdringen.

Op basis van de onderzoeksresultaten wil het college de kwetsbaarheid van amateursportverenigingen verkleinen door de volgende maatregelen te treffen.

1. Het college gaat samen met Sportsupport en het Sportbedrijf inzetten op bewustwording en preventie in de sportsector, in samenwerking met de sportbonden. Hierbij kan gedacht worden aan voorlichting en trainingen op signaalherkenning ondermijning, en het voorzien in een handelingskader t.b.v. het vergroten van de weerbaarheid van de sportclubs. Hierbij worden de aanbevelingen uit het onderzoek meegenomen. Deze bewustwording en preventie richten zich op alle amateursporten.
2. Het college neemt het initiatief tot een zogenoemde Sport Tafel, waaraan onder meer de gemeente, Rotterdam Sportsupport, Sportbedrijf Rotterdam, en diverse sportbonden, gezamenlijk een aanpak ontwikkelen voor het voorkomen en tegengaan van ondermijning, en de actualiteiten bespreken. Met het inrichten van deze tafel wordt begin 2022 aangevangen. Hierbij wordt gekeken op welke manier er kan worden aangesloten bij de al bestaande sporttafels per gebied.
3. Het thema ondermijning wordt als onderwerp opgenomen in het gemeentelijk beleid om te komen tot een Veilig Sportklimaat. Het huidige Veilig Sportklimaatbeleid wordt de komende periode geëvalueerd en herijkt. Dit nieuwe beleid zal in de tweede helft van 2022 gereed zijn. Waar mogelijk zullen maatregelen zoals in deze brief genoemd eerder geïmplementeerd worden.
4. Binnen Rotterdam Sportsupport wordt, het mogelijk gemaakt dat alle amateur sportverenigingen hun vragen ook op het onderwerp ondermijning kunnen inbrengen. Deze vragen worden (vertrouwelijk/niet herleidbaar voor anderen) gedeeld met onder andere de gemeente Rotterdam. Hierover zal in het eerste kwartaal van 2022 actief worden gecommuniceerd richting de sportverenigingen.
5. In 2022 wordt (mede op basis van de bij Rotterdam Sportsupport ingebrachte vragen) onderzocht of een meldpunt specifiek voor ondermijning in de amateursport van meerwaarde is, en waar dit punt het beste kan worden ingericht. In deze verkenning worden de privacy technische randvoorwaarden meegenomen.
6. Het Sportbedrijf Rotterdam en Rotterdam Sportsupport trekken samen op wanneer een vereniging betalingsachterstanden oploopt. Dan kan Sportsupport in een vroeg stadium sportverenigingen bijstaan en de kwetsbaarheid voor criminele inmenging van de betrokken vereniging verkleinen.
7. De vijf rode clubs worden in RIEC verband integraal nader bekeken.
8. De gemeente gaat in samenwerking met de RIEC-partners investeren op deskundigheidsbevordering met betrekking tot het herkennen van signalen van ondermijning bij Rotterdam Sportsupport, het Sportbedrijf Rotterdam, en Stadsontwikkeling/Vastgoed, dit onder andere met betrekking tot financiële transacties.
9. De gemeente Rotterdam verkent met het ministerie van J&V, of de reeds bestaande overlegstructuur van J&V met onder andere het OM en de

politie met betrekking tot het fenomeen matchfixing, benut kan worden voor de aanpak van ondermijning in de (amateur)sport. Zodoende ontstaat er ook op landelijk niveau aandacht voor dit fenomeen.

De maatregelen uit de vervolgaanpak worden na circa twee jaar geëvalueerd, waarbij onder meer de samenwerking, de effectiviteit van de maatregelen en de opbrengsten worden gezien. Wij richten ons vooral op bewustwording en preventieve maatregelen bij alle sportverenigingen in de stad, dus op alle amateursporten. Mogelijk dat op basis van de vragen en signalen die binnenkomen, er meer focus op een of meer specifieke sporten moet komen.

Wij verzoeken u tot slot om hierbij de motie (19bb23213) en toezegging (19bb23698) als afgedaan te beschouwen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb